

TARTALOM:

RÉSZLETEK A MŰSZAKI ÖRÖKSÉG CÍMŰ KUTATÁSI JELENTÉSBŐL *A KUTATÁS CÉLJA, ELŐZETES EREDMÉNYEI* (1. oldal) » **ÚJ HELYSZÍNEEN A GŐZERŐ – Működő gőzgépek, látványos modellek, izgalmas hírek a 19. századból** (2. oldal) » **A MÖP TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAMJA** *a muzeális intézmények szakemberei számára* (3. oldal) » **ELŐADÁS A MÖP-RŐL A MÚZEUMI OKTATÁSI ÉS KÉPZÉSI KÖZPONTBAN** (3. oldal)

Dr. Puczkó László

RÉSZLETEK A MŰSZAKI ÖRÖKSÉG CÍMŰ KUTATÁSI JELENTÉSBŐL

A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum (továbbiakban MMKM) a Műszaki Örökség Programmal kapcsolatban kutatás elvégzésével bízta meg a Xellum Kft.-t (továbbiakban Xellum).

A kutatás célja és tartalma

Az MMKM képviselőjével átbeszélve a Műszaki Örökség Program céljait és a rendelkezésre álló információkat, a Xellum az alábbi módszertant fogalmazta meg a kutatás kivitelezésére vonatkozóan:

- A kutatás célja a Műszaki Örökség Program által érintett létesítmények/intézmények ismertségének és imázsának elemzése a fő látogató célcsoport, a műszaki szakközépiskolák körében
- A kérdőívet a Program koordinátorával közösen alakítjuk ki, majd azokat teszteljük és a tapasztalatok függvényében pontosítjuk
- A kutatás web-alapú kérdőívek alkalmazásával történik, amelyhez a linkeket az MMKM által rendelkezésünkre bocsátott címekre/kontaktokhoz küldünk ki (maximum 3 alkalommal)

A kutatás eredményei

A 409 kiküldött emailcím tulajdonosa közül 80 érvényes és értékelhető válasz érkezett, pedagógusok köréből, amelyek a következő jellemzőkkel írhatóak le:

- Válaszadók intézményeinek elhelyezkedése: A válaszok leggyakrabban Budapest és Pest megyéből érkeztek (35%), amelyet Győr-Moson-Sopron megye (8,8%), és Csongrád megye (8,8%) intézményeinek gyakorisága követett.
- Válaszadók intézménytípusának megoszlása: A megadott, teljes körű minta lefedése érdekében a következő iskolai kategóriák kerültek kialakításra: műszaki középiskola, szakiskola, szakközépiskola, szakképző iskola, gimnázium, egyéb.
- A legtöbb válasz szakközépiskolákból érkezett (válaszok 55%-a), amelyet műszaki középiskolákból (21,3%), és gimnáziumokból származó válaszadók (11,3 %) követtek.

A visszaérkezési arány közel 20%-os, amely igen kedvező eredménynek számít, hiszen az átlagos, online-kutatásokra vonatkozó arány 10-15% között szóródik.

Általános múzeumlátogatási szokások

A témakör kapcsán a legfontosabb kérdésünk arra vonatkozott, hogy a megkérdezett szakmai kapcsolattartók/kontaktok

általánosságban az elmúlt egy évben a diákokkal látogatások, osztálykirándulások alkalmával mely múzeumokat keresték fel, és azok közül melyek miatt jelentettek kiemelkedő élményt számukra.

Megállapítható, hogy a múzeumlátogatás a kirándulások népszerű programeleme: a megkérdezettek 80%-a járt múzeumban iskolai keretek között.

Az iskolai, szervezett utazások során meglátogatott múzeumok legkülönbözőbb földrajzi, illetve tematikus területeken jelennek meg, jelentős szóródást mutatva. Közel 70 különböző múzeum került megnevezésre.

A leggyakrabban a következőket említették:

- **Szépművészeti Múzeum** (a válaszok 12,67%-ában)
- **Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum** (7,24%)
- **Nemzeti Múzeum** (5,43%)
- **Természettudományi Múzeum** (4,52%)

A válaszadók jelentős része nem vett részt többnapos kiránduláson az elmúlt egy évben: ezen kérdésre vonatkozó válaszok 42,6%-ában jelent meg a „Nem voltunk többnapos kiránduláson” kijelentés.

Ha voltak is a megkérdezettek többnapos kiránduláson, a múzeumlátogatás nem jelent meg programelemként a válaszok jelentős hányadában (22,5%).

A felmérés tanulságainak hasznosítása céljából 2011 februárjában tanácskozást szervezünk a fizika tanárok és a felmérésben részt vett iskolák képviselőinek bevonásával.

A felmérés teljes anyagát a www.muszakiorokseg.hu honlapunkon fogjuk közzétenni.

ÚJ HELYSZÍNE A GŐZERŐ

Dübörög tovább a Műszaki Örökség Program (MÖP) Gőzerő kiállítása. A Felemelő század keretében megrendezett kiállítást a pályázati terven felül, a két hivatalos helyszín

közé ékelődve, a soproni Központi Bányászati Múzeumban is bemutatják november 25-től.

A szolnoki Damjanich János Múzeumban bő két hónap alatt közel hétezer látogatottságot, és a helyi és környékbeli fizikatanárok egyöntetű lelkesedését kiváltó kiállítás átrendezve érkezik Sopronba. A kiállítás a helyi múzeum küldetéséhez igazodva, azokat a változásokat hangsúlyozza, melyeket a gőz erejének megjelenése és használata idézett elő a bányászatban. Az átrendezés része az is, hogy a soproni múzeum állandó bányászati kiállításainak kapcsolódó részeit, tárgyait is ugyanolyan arculati elemekkel látják el, mint amellyel a Gőzerő rendelkezik.

A rendező intézmények szándéka szerint színesíteni fogja a soproni adventi Főtér kínálatát, hangulatát, hiszen Sopron egyetlen múzeuma, amely nem zár be a karácsonyi ünnepek alatt, az éppen a Gőzerő-nek helyet adó Központi Bányászati Múzeum.

A kiállítás „használat” közben

Thomas Newcomen 1712-ben szabadalmaztatott gőzgépe volt az első olyan szerkezet, mely lehetővé tette a tűz melegében rejlő energia kiaknázását. Bár szerkezetének hatásfoka hihetetlenül gyenge volt (a befektetett hőenergiának alig 1 %-át alakította át hasznos munkává), jelentősége mégis óriási: megnyitotta az utat az ipari forradalom felé.

El kell azonban ismerni, hogy Newcomen gőzgépének alkalmazási területe igen szűk volt; szerkezeti kialakításából adódóan gyakorlatilag csak bányák vízmentesítésére lehetett használni. Ahhoz, hogy az ipar más területein is munkába lehessen állítani, James Watt zsenialitására volt szükség.

Hogy min változtatott James Watt, és hogy ki is találta fel a gőzgépet, megtudható a kiállításból, Sopronban 2011. január 23-ig.

JÖN: TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM!

A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum alapító okiratának megfelelően, a MÖP idei évre vállalt feladatai részeként elkészítette a 120 órás általános és műszaki muzeológiai továbbképzés tantervét. Jelenleg a minisztériumi Muzeológiai Akkreditációs Bizottság felkérésére szakértők véleményezik az anyagot. Sikeres akkreditáció esetén a képzést tavasszal indítanánk.

A képzés célja: a muzeális intézményekben segédmuzeológus, illetve muzeológus munkakörben dolgozók muzeológiai ismereteinek mélyítése és bővítése elsősorban a közelmúlt elméleti és módszertani kutatási eredményeinek közvetítésével, a nemzetközi modern muzeológiai tendenciák felhasználásával. Fontos cél a múzeum fogalmának változásaival, valamint a különböző történeti korok és politikai berendezkedések múzeumpolitikájával kapcsolatos ismeretbővítés a múzeumok mindenkor társadalmi hasznosságának vizsgálata szempontjából.

A képzés az általános muzeológiai ismereteket, benne a szakmuzeológusi gyűjteménygondozó munkát részletesen kívánja tárgyalni egyrészt azért, mert a különböző muzeológiai szakágakban dolgozók kisebb hányada rendelkezik muzeológus képesítéssel, másrészt pedig a haladó szerzeményezési, nyilvántartási, állományvédelmi és disszeminációs irányokat kívánja minél szélesebb szakember körben terjeszteni és tudatosítani.

A képzés tartalma: a négy fő témakörre, tantervi egységre bontott képzés elméleti és gyakorlati ismeretek nyújt a múzeumról mint intézményről, a társadalomban elfoglalt helyéről és szerepéről, történetéről, típusairól, funkciójáról és a feladat- és fogalomváltozásairól. Külön kitér a múzeum mint munkahely és a muzeológus mint munkavállaló szerepére, jogaira és köteletségére, a múzeumok és a szakemberek közötti kapcsolatrendszerre. Hangsúlyosan tárgyalja a gyakorlati muzeológusi tevékenységet

a gyarapítástól a műtárgykezelésen át a tudományos kutatói feladatokig, kitér a pályázatírássra és a múzeumi munka gazdasági aspektusaira, valamint a szakmunkát segítő és ahhoz nélkülözhetetlen korszerű informatikai lehetőségekre.

A szolgáltató múzeum témakör alatt a múzeumi térkihasználásról, a kiállításról, a múzeum oktatási szerepéről, ennek részeként a felnőttképzésről, a közönségkapcsolatokról, a hatékony kommunikációról, a múzeumi kiadványokról, a múzeumban zajló kiskereskedelemről, valamint a kutató- és olvasószolgálatról kíván elméleti és gyakorlati órákat tartani.

MÖP A MOKK-ON

A Múzeumi Oktatási és Képzési Központ felkérte Bertáné dr. Varga Judit MMKM főigazgató-helyetttest, MÖP-koordinátort, hogy óraadóként vegyen részt a 2010-es őszi képzésben (Téma: *A műszaki örökség védelme hálózati formában*).

Az intenzív kurzus négy témakört érintett. A bevezető, ismerkedő játék célja az volt, hogy felmérje a kreativitás és a műszaki ismeretek szintjét, illetve hogy a képzésben résztvevő hallgatók ráhangolódjanak a témára. A második témakör a műszaki örökség védelméről és az intézményekről szólt (a műszaki múzeumok kialakulása és feladata Európában és a világban, a hazai műszaki múzeumok létrejötte és feladatkörük; miért a legnépszerűbbek a műszaki múzeumok a világban, és itthon miért nem azok).

A harmadik témakör vitaindítóként is felfogható (téma: Az ipari örökség sajátos helyzete). Vajon van-e Magyarországon ipari örökségvédelem és mi a helyzet az ipari épületek hazai és külföldi hasznosításával, és azzal a bizonyos kulturális funkcióval? Az intenzív kurzus zárasaként bemutatásra került a Műszaki Örökség Program és a benne rejlő további lehetőségek.

3

A Műszaki Örökség Program hírlevelét a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum készíti és terjeszti. Terjesztése elektronikus formában történik.

Koordinátor: Bertáné dr. Varga Judit
Titkár: Fekete Zsolt

**MŰSZAKI
ÖRÖKSÉG**

Levelezési cím: Műszaki Örökség Program, 1146 Budapest, Városligeti krt. 11. **Honlap:** www.muszakiorokseg.hu **E-mail:** fekete@muszakiorokseg.hu **Telefon:** +36/1-273-3840, +36/70-320-9259 **Fax:** +36/1-363-7822